СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 260. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 6. падолиста, 1924. VOL. XXXII. No. 260. Jersey City, N. J., Thursday, November 6, 1924. THREE CENTS

КУЛИДЖ НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ.

ВАШИНГТОН, 4. падолиста. — Хоча досі ще нема повних [illegible]ень з нинішнього голосовання, все таки вже й тепер видно, що слідуючим президентом буде певно Калвин Кулидж. Наспівші досі вістки вказують, що Кулидж добув собі [illegible]ість в 30 стейтах, Дейвис в 12, Ла Фолет у одному Висконсині. Пять стейтів ще не подали остаточного висліду голосування.

[Ре]ПУБЛИКАНСЬКА БІЛЬШІСТЬ В КОНҐРЕСІ СКРІПЛА.

Рівночасно слідно теж скріплення републиканської більшости в обох палатах конґресу.

Републиканська більшість в сенаті задержалася, а републиканська більшість у палаті послів може зрости до 50 голосів. Се значно скріпилоб позицію републиканського уряду.

ВИБОРИ ҐУБЕРНАТОРІВ.

[illegible] загал беручи старі ґубернатори, які приходили сього [illegible] нов[illegible] виборів, були вибрані ще раз.

Демократи вибрали 7 ґубернаторів, републиканці 17. [illegible]та ще не зробила остаточного обрахунку.

Цікава боротьба в нюйорськім стейті межи демократичним кандидатом католиком Ал. Смитом а републиканським кандидатом, Теодором Розвелтом, сином відомого американського політика, скінчилася великою побідою Смита.

ПОСТУПОВА ПАРТІЯ НЕ ВИКАЗАЛА СПОДІВАНОЇ СИЛИ.

Тимчасові звіти з голосовання призначують Ла Фолетови та його партії коло 4 міліони голосів. Сі голоси, однак, розбиті по цілих Злучених Державах так, що Ла Фолет дістав більшість електорів лишень з одного стейту Висконсина.

Ла Фолетови не дописали головно сільські округи заходу, на котрі він певно числив. Зате дістав він богато голосів по промислових осередках Америки.

ЖІНКА ВИБРАНА ҐУБЕРНАТОРОМ.

ОСТИН, Тексас, 4. падолиста. — Завзята боротьба межи Ку-Клакс-Кленом та його противниками, яка оберталася коло вибору стейтового ґубернатора, покінчилася побідою противників Ку-Клакс-Клена.

Через те вибрано тут ґубернатором паню Міріем Ферґасон, котра кандидувала з рамени демократичної партії. Хоча Клен стягнув проти неї всі свої сили, хоча за його кандидатом, дром Бют, голосували масово всі місцевости, де Клен має уплив, мимо сього вона дістала чверть міліона голосів більше як її противник.

ЖІНКА ВИБРАНА ПОСЛОМ ДО КОНҐРЕСУ.

ВАШІНҐТОН, 4. падолиста. — Першою жінкою в конґресі зі східної части Злучених Держав буде пані Марія Т. Нортон, вибрана на демократичний тикет з 12. округа стейту Ню Джерзі.

Вона вийшла просто без опозиції в сьому окрузі, котрий з давна вважається неспоримо демократичним.

(В конґресі були жінки але не зі східної части Америки. Першою жінкою в американськім конґресі була Дженет Ренкин з Монтани, що ввійшла до конґресу дня 2. квітня 1917 року; вона відтак кандидувала до сенату, але програла. Другою була Алис Робертсон з Оклагоми; третою Винифред Мейсон Гак з Илинойс, установлена на місце свого батька, конґресмена Мейсона, як він помер підчас пословання. Четвертою жінкою в конґресі була пані Мей Нолен, котру встановлено для добуття решти каденції по смерти її мужа, посла Джана Нолена).

КЛЕНІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ.

НАЙЛС, Огайо, 4. падолиста. — З огляду на те, що по місті стали кружляти чутки, що члени Ку-Клакс-Клена вбили кількоро людий та вкинули трупів в воду потока Москито, жовніри перешукали сей потік, але нічого не найшли.

Війско переводить ревізії особисті й хатні та конфіскує оружа, яке на думку військової команди приготовано для великої бійки Клена з його противниками. Досі арештовано однак лишень одну особу за безправне посідання оружа.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ ДАРУНКАМ ВІД КЛЕНА.

ФРІПОРТ, Лонг Айленд, 4. падолиста. — Два віча, одно католицьке, а друге жидівське, запротестували врочисто проти того, що місцева шкільна рада приняла від Ку-Клакс-Клена щоглу для вивішування прапора коло школи.

Ухвалені на вічах резолюції згідно заявляють, що школи й все коло шкіл повинно бути удержуване з публичного гроша, який приходить з податків, а не зі жертв приватних організацій, та ще таких, як Ку-Клакс-Клен, яка так виразно виступає проти католиків і жидів.

ПОШЕСТЬ НА ЛЕГЕНІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 4. падолиста. — На непрослідкену ще досі пошесть на легені вмерло вже досі 25 осіб.

Уряд здоровля заявляє, що він поробив уже всякі заходи, щоби здержати дальше поширене недуги.

СМЕРТЬ 3 ЛЮДИЙ В ПОЖАРІ ЛІСІВ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 5. падолиста. — Підчас пожару лісів на гірськім пасмі Фултона, який ще й досі не погашено, згинуло 3 людий, яких огонь заскочив в домі, оточенім з усіх сторін лісом.

АРГЕНТИНА ВІДКЛИКАЄ ПОСЛА ДО ПАПИ.

[illegible], 4. падолиста. — Рада міністрів Арґентини [illegible]

БЕЗПРИТУЛЬНІ ДІТИ НА УКРАЇНІ.

Війна загальна і війна горожанська та ріжні инші нещастя оставили по собі сотні тисяч безпритульних сиріт. На селах вони губляться і при инших родинах привчаються до праці, не відриваючись від нормального трибу життя. Але по містах ці невинні жертви лихоліття становлять дуже помітне соціяльне зло, на боротьбу з яким радянська суспільність звертає велику увагу. В однім Харкові безпритульні діти нараховуються сотками. Між ними є богато злочинного елементу. На міжвідомственній нараді в Харкові, присвяченій безпритульних дітий, установлено, що в Харкові одних дітий злочинців є до 200, а незареєстрованих дітей понад 150. Крім того є до 500 дітей, у яких є родичі, але які також потребують зовнішньої опіки. На цій нараді сконстатовано дальший зріст безпритульности. В ціли опіки над безпритульними дітьми основуються громадські їдальні для дітей і діточі приюти. Але організації і органи, які займаються справою безпритульних дітий, відчувають великий брак гроша. — Нам здається, що найбільш раціональною боротьбою з цим злом було б примусове приміщення міських безпритульних дітий на виховання в селянських родинах. Тільки в атмосфері трудящого життя безпритульні діти можуть вирости на чесних громадян і робітників, а в ріжних міських діточих будинках і громадських харчівнях вони виховаються на злочинців, якими зрештою в значній части і тепер є.

ГРАБІЖІ В ГАЛИЧИНІ.

О. Данилюк, священник в Увині, пов. Радехів. отримав, якийсь тиждень тому назад лист з вимогою приготовити 200 долярів і 4 літри меду, за якими „зголосяться". Лист був підписаний бандитом Доманським. О. Данилюк звернувся до поліції за охороною, та з другого боку розглядався, деб то добути вкуп, мабуть не маючи великого довіря до поліційної охорони. І дійсно, в кілька днів, коли саме поліції не було видно, прийшли на парохію о Данилюка якісь два панки і запросилися на обід. А пообідавши повитягали револьвери і ограбили до нитки господаря. Як звичайно „посціґ" не дав ніяких результатів.

ЧОТИРИ РОКИ І 15 НАГАЇВ ЗА РАБУНОК.

Саскатун, Саск, — В Гумболті відбувся суд над Г. Гнатиком і К. Шевчуком за рабівництво і закінчився тим, що суддя Біґелов засудив обох рабівників на чотири роки вязниці і по 15 нагаїв. Вони обі обрабували 30. серпня Рудальфа Недельського коли той їхав з міста Вонда до дому пяний, забираючи від нього 150 долярів.

„ЗДРАДА ПАНЬСТВА"

Львівська „Хвиля" подає за „Земя Любельська" таку сензаційну нотатку: „Польське міністерство закордонних справ переслало до міністерства внутрішних справ довірочного листа в якому закомунікувано, що на вищих посадах міністерства внутрішних справ находяться особи, що є на службі одної зі сусідних держав. В листі подано всі подробиці [illegible]

ДОПОМОГА ПІДКАРПАТТЮ.

Як показали підрахунки врожаю на Підкарпаттю, в деяких районах хліба не вистарчить до нових жнив і приблизно на середині зими вони потрібуватимуть допомоги. Цю допомогу вже зараз орґанізує Чехословацький Червоний Хрест, який ще у серпні зробив закупки значної скількости продуктів споживчих. Продукти вже на місці в окружних складах. Осінню допомогову акцію пляновано так щоби в округах: Волковськім, Терешванськім, Воловецькім і Велико-Березнянськім поступово відкривати пункти харчів для населення. До кінця грудня має бути відкрито 60 харчеви пунктів для 3.000 дітий Тепер Червоний Хрест вже відкрив 15. пунктів; з них 10 в окрузі Воловецькім і 5 в окрузі Терешванськім!

ВІДГОМІН ЛУНИНЕЦЬКОГО СКАНДАЛУ.

Довнаровіч, польський воєвода, ґрубо скомпромітований своєю повідінкою підчас нападу під Лунинцем, оправдується в інспірованій статі в „Курієрі польськім", що він виїхав в цілком окремому вагоні й не мав змоги боронитися. Проте, що тікав у білизні нічого не згадує! Але видно, він не тільки хоче вибілити себе; він ще має притензії до людей, що сміялися з него, бо ось читаємо, що він ліслав секундантів редакторови „Курєра Варшавського", посłові Рабскому, який подратований компромітацією „кресового" достойника виписав на його адресу кілька неприємних епітетів.

ЗА ОДНУ КАЧКУ ДВА ФАРМЕРІ ЗАПЛАТИЛИ $68.50.

Польовання на качки без урядового на се позволення і на чужій фармі без згоди власника фарми дорого коштує Мартина Оґонсовіча і Річарда Журавського, з Балґоні. Вони проти перестороги Л. Г. Кольроса убили дику качку на його фармі, отже Кольрос запізвав їх до суду, де й заплатили висше згадану суму.

ПОЛЬСЬКО-ЧЕСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЄ.

В звязку з підготовнею працею, по утворенню польсько-чеської торговельної умови майже вся чехословацька преса рівно, як і польська останніми днями наповнена статтями, присвяченими питтанню про польсько-чеське зближеннє. Обі сторони, здається зійшлися на одному, що майбутні відносини мають оснуватись не на іділичних мріях про славянську єдність, а на конкретних реальних умовах дійсного практичного життя. Отже мабуть у близькому часі наслідком цеї умови на ринках західно українських земель зявляться продукти чеського промислу.

ЕКСПОРТ ЗБІЖА З ПОЛЬЩІ.

У цілій Польщі неврожай а польські і жидівські спекулянти тільки й глядять, щоби ще вивести за кордон старе краєве збіжжа та здорово заробити на ньому, особливо в Німеччині де де таксамо вийшли препогано сьогорічні жнива. Річ ясна, що наслідок подібної господарської політики Польщі її вірних „патріотів" такий, що Польща є нині чи не найдорощою у світі. Польський уряд ставився все байдуже до справи експорту збіжжа; тільки на днях появилося розпорядженнє про підвисшення вивозового мита від жита, муки й пшениці на 15 зол. Всетаки закордонні ціни на збіже йдуть на стільки в гору, що при відсутности виразної заборони навіть відносно високе мито не зупинить експорту, обрахованого на спекуляцію.

НЕДУГА ПОЛЬСЬКИХ ПИСМЕННИКІВ.

Майже одночасно поважно захоріли два дуже визначні сучасні писменники. В Пороіні біля Закопаного затруївся поганою вуджениною поет Ян Каспровіч знову автор „Мужиків" Владислав Реймонт занедужав на запалення легенів. Стан недуги обох польських писменників дає польським часописям притоку до алярмуючих звісток.

Правительство Мекданелда уступило. — До власти вертається правительство Болдвина.

ЛОНДОН, 5. падолиста. — Премієр Мекданелд вчера пополудні вручив королеви Юріеви свою резиґнацію.

Король приняв уступлення першого правительства Партії Праці і зараз покликав до себе провідника консерватистів Стенлі Болдвина та доручив йому скласти новий кабінет.

Болдвин приняв доручення і негайно вислав листи до своїх товаришів, щоби взяли участь в його кабінеті.

Він запросив до свого кабінету: Остена Чемберлейна, лорда Дербі, сера Роберта Стівенсона Горна, лорда Беркенгеда й інших.

Завтра, в четвер, кажуть, його кабінет вже буде готовий і в пятницю йому передасть урядовання уступивше правительство Мекданелда.

Кажуть, що новим міністром закордонних справ буде Остен Чемберлейн, а міністром скарбу сер Роберт Горн.

ПОКИДАЄ АФЕРУ ЗІНОВЄВА.

ЛОНДОН, 5. падолиста. — Мекданелд покинув аферу з „підробленим" листом Зіновєва і комісія, яку створено для сеї справи, понехала її.

ПОБІДА ЕРРІОТА.

ПАРИЖ, 4. падолиста. — Нині отворено сесію французького парляменту, яка зачалась дуже бурливо.

Премієр Ерріо домагався, щоби парлямент приступив до дебати над буджетом, а опозиція жадала дискусії над запитами.

Тоді Ерріо поставив се питанне яко справу довіря і в голосованню осягнув побіду 410 голосами проти 171.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК КАНДИДУЄ НА ПРЕЗИДЕНТА.

БЕРЛІН, 5. падолиста. — Тутешня преса пише богато про кандидатуру бувшого баварського престолонаслідника Руппрехта фон Віттельсбаха на президента Баварії.

Кажуть, що він кандидує в порозумінню з баварським правительством, та що він буде вибраний. Відтак, як кажуть, баварські монархісти хотять привернути королівство в Баварії і проголосити Руппрехта королем.

ПАПА РИМСЬКИЙ ВЗИВАЄ СВЯЩЕНИКІВ ДО ПОЛІТИКИ.

МІНХЕН, столиця Баварії, 4. падолиста.— Часопись „Байрішер Курієр" пише, що коли недавно приняв папа римський Пій XI. німецьких католицьких священиків на авдієнції, він взивав їх, щоб мішались до політики і брали в ній участь.

„Священики, — казав папа римський, — мають просвічувати нарід і кермувати його совістю згідно з незміненими законами Бога і Церкви".

БОЛЬШЕВИЦЬКІ КОМІСАРИ НОСЯТЬ ЦИЛІНДРИ І ФРАКИ.

МОСКВА, 4. падолиста. — Большевицькі комісари вбираються на вечірні паради, приняття і забави у фраки і циліндри.

Се не подобається лівим комуністам, котрі кажуть, що проти сих буржуазних одягів ведено довгу аґітацію яко проти навичок з царських часів а тепер до них вертається. Найгірше їх болить, що самі большевицькі комісари привертають старий звичай носити панські одяги на парадах.

ВЯЗНЯТЬ ВИННИХ З ЧАСУ ОКУПАЦІЇ.

ПАРИЖ, 3. падолиста. — В Форбаху арештували Французи німецького ґенерала фон Матусіюса, котрого засудили були позаочно за крадіж меблів в Ліль, коли се місто було під німецькою окупацією.

Він їздив до Форбах помолитись на гробі свояка.

Се досі одинокий випадок що Французи вспіли увязнити одного з тисяців Німців, котрих засудили позаочно за надужиття вчасі німецької окупації французької території.

ДОРАДНИКОВИ ПОК. ВИЛСОНА НЕ ВДАЛОСЬ ПРОРОЦТВО.

ПАРИЖ, 3. падолиста. — Бувший дорадник покійного президента Вилсона полковник Едвард Гавс пророкував в тутешніх газетах, що в парляментарних виборах в Анґлії побідять ліберали. Одначе, як відомо, вони соромно провалились і Французи тепер глузують собі з Гавсових пророцтв.

ПРАВОВАННЄ У ФІЛЬМОВОМУ БИЗНЕСІ.

БЕРЛІН, 3. падолиста. — Тутешній вирібник образкових фільмів Ріхард Айхберг виїздить до Америки правуватися з тамошнім вирібником фільмів Виллиємом Факсом за фільмову знимку вибуху Везувія. Він каже, що компанія Факса забрала його знимку.

ПРОТИ ОПІЮМ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 3. падолиста. — Тут отворено з рамени Ліґи Народів міжнародню конференцію для поборювання продукції і торговлі опіюм.

Обчисляють, що річно продукують опіюм 3,500 тон, який головно скурюють для одуру у східних державах, головно в Китаю.

Для наукових і медичних цілий потрібно всього 350 тон опіюм, значить в десятеро меньше. Конференція хоче подбати, щоб його не продуковано понад дійсну потребу 350 тон і [illegible]

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Вид. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АНҐЛІЄЦЬ ПРО ЗАХІДНУ БІЛОРУСЬ І ЗАХІДНУ УКРАЇНУ

Англійський письменник Стіфен Ґреґем недавно був на Західній Білоруси і Західній Україні, що тепер під польською окупацією, і так описує свої враження:

У Вильні я був здивований. По десяти роках я ледви пізнав її Не тому, що змінила архитектуру. Церкви, хоча й з розбитими банями та знищеними дзвінницями, з часу, коли зняли з них дзвони — залишились. Залишилась і та сама юрба набожних людей перед гарною Острою Брамою. Але загальна маса мешканців видається зміненою. Люди, яких виплювала зі себе війна, не є приємні. Брудні, згорблені, обдерті, зле виховані, на вид: сіренькі. Культура щезла. Почувається також відсутність духової сили. Між затертими вивісками і кольонами без статуй блукає підозріла сволота. Ціна куміля впятеро більша ніж ціна страви. Розбиті камяні пішоходи направлені трухлявим деревом; нечищені улиці, задушливі пахощі, є дивною основою одного з найкрасших міст старої Росії.

Коли їдемо до прикордонних міст: Молодечна, Барановичі, Лупинець, — враження брудноти ще зростає. Так немовби ніхто тут не будував нічого нового. Нема сумніву, що панує недостача гроша. Переміна безвартних польських марок на золоті, що мають золото яко підставу, може й допомогла Варшаві, але покищо ще не помогла провінції. Ящики крамниць переповнені клаптиками міліонів, а крамарі не можуть дати собі ради при вічних обрахунках: скільки їх товар може коштувати у „злотих". На крам наложили подвійні ціни, а втрое такі як у Франції, але мало хто має засоби, щоб його купити.

Селяни бідкають на податки. Ліси та багна оподатковані так само як урожайна земля. Худоба оподаткована, і собаки також. Платитите податок, коли продаєте маєток. Освітний податок істнує навіть там, де нема школи.

Коли їхати на південь, видно, що цивілізація трохи зростає. Пинск розтрощений та зруйнований війною виглядає тепер красше ніж Барановичі. Всежтаки ще щось залишилось там із краси, яка сяє з високих білих церков, мов великих свічок, що знимаються понад широку пустару Припетських болот.

Коли віздимо на Україну, входимо в теплішу, якусь більше щасливу атмосферу. Рівне, се живе мале місто, дарма, що засіяне детективами та поліцією, з вязницями, переповненими бідолахами, яких перекидають то сюди то туди між двома кордонами. Веселе місто, без огляду на части большевицькі наїзди сусідські. Причина в тому та, що Українець має більше віри в житте ніж його північний брат. Моя подорож по кордонах стала приємною в Рівному та Кременці, де юрба прочан ішла до Почаївського монастиря; у серці Волині: твердині Дубна, у Бродах і Тернополі, межі бувшої австрійської Галичини. Богато тут працюють над розпаленням українського націоналізму. Користаючи з того, большевики з російської України приготовляли систематичні пляни для галицького повстання, перекидаючи сюди зброю і українську (?) пропаганду.

Метою большевиків на усіх цих землях є не стільки війна зовні як викинення пожежі внутрі. Се поширення нової формули: „Конець війні! Нехай живе боротьба кляс!".

АНҐЛІЙСЬКИЙ СОЦІЯЛІСТ

Секретар англійської Партії Праці, Морель поділився своїми враженнями з відвидин в Польщі з представником лондонського соціялістичного дневника „Дейлі Геральд". Він відвідав Варшаву, Вильну, Львів і Краків. Соціялісти й ліві демократи всюди приймали його сердечно. Він того погляду, що лівиця все більше здобуває ґрунт в Польщі, та що вона побідить побідить при найблизших виборах. Польща настроєна на мирову нотку, одначе, як каже, „всюди стрічав настрій нервовости і брак почуття безпеки. Не можна тому дивуватись. Польща має величезні трудноші — може бути, що в західній Европі того не доцінюється — а її стратеґічна позиція найтруднійша в Европі.

— „Чи думаєте — було слідуюче питанне, співробітника „Дейлі Геролду", що не польські меньшости мають основані закиди, чи може — як то часто говориться — аґітацію у Східній Галичині і деінде створила „большевицька пропаганда"?

— Не підлягає сумнівови — відповів Морель — що меньшости головно Українці зі Східної Галичини, мають слушні причини до скарг. Коли йде про адміністрацію, то її реформа конечна і пильна.

Далі він казав:

Погляд, що невдоволенне Українців викликане большевицькою пропаґандою, просто бездумний. Він остає в повній суперечности з дійсностю й історією, бо українська справа істнувала вже тоді, як землями, що сьогодня належать до Польщі, управляла Австрія. Очевидно, що польсько-український спір може заострювати російсько-польські відносини. Треба тут доброї волі з усіх сторін, як з російської, так і польської. Маю щиру надію, що між Росією і Польщею будуть відновлені переговори в справі торговельного трактату.

Морель не стрінувся ані з Українцями Холмщини, Волині, Підляша й Полісся, і тому про них не говорив. Але загалом малощо й так довідався, коли тільки знає, що Українці мають слушні причини до скарг.

ЗАГАЛЬНИЙ СУРОГАТ

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Насамперед, з дозволу читача, два яскравих „пейзажі" з Союзу Совітських Соціялістичних Републик. Се, так мовити, на втіху американським прихильникам московської влади трудящих. Не не одного з них виникала, певне, природна цікавість до того, як виглядають „пролетарські вожді". Отже маємо нагоду задоволнити цікавих.

Московський кореспондент „В. Р.", описуючи новий похід супроти інтелігенції та студентства, мимохідь малює такий „пейзаж":

„Боротьба (совітських „вождів пролетаріяту") йде й розвивається не з інтелігенцією буржуазною. Може бути до сієї частини інтелігенції комуністи ставляться найбільш вибачливо, через те, певне, що вони **сами наскрізь обуржуазились.** Погляньте на портрети і на їхні писки. Які се все ситі, утрамбовані, самозадоволені тварі! До якої міри вони підійшли під масть західно-європейської міністеріяльної буржуазії! **Ся комуністична олігархія і живе, як олігархія чисто буржуазна: пічить, бахурує, має на удержанні і балерин** (сам Луначарський — нарком освіти — чого варт!), **або, коли се пані, то артистів** (сама Каменева—жінка одного з верховної трійки, Розенфельда, — як сим прогреміла!), **живе, як то кажуть, на всю губу, як жили перше князі громадські галапаси, глитаї.** Навіщо-ж сим ситим розпутникам, що обжераються народною крівавицею, а то й просто кровю, боротися з буржуазною інтелігенцією?... Совітська влада, чи, власне, РКП, воліє, як і всі деспоти, до того ще сліпі і вигодовані на народній крови, мати довкола себе темну і безграмотну масу"... і т. д.

А ось другий „пейзаж" із докладу на сесії ВЦИК'а:

„В Царицинській губ. (Поволжа) полеві осінні роботи, за браком робучої худоби, провадяться людьми. **Орали так: впрягалося до плуга 3—4 селянина, а в борону — жінки й діти.** Осіння площа засіву зменшилася на 60%. **Голодні селяне блукають по степах, вишукуючи і викопуючи корінне для їжи.** Та худоба, що ще в когось лишилася, ввесь час на паші. В Ленінськім повіті більш, як чверть усіх селян, покидавши господарства, розійшлося по чужих губерніях. По селах і хуторах дрібний скот і птицю або розпродано або зїдено. **Повітові міста переповнено голодуючими, що розташувались на майданах і на вулицях, дожидаючи видачи дозволу на одержанне продовольчої позики.** Годувальні пункти по повітах для хорих і малюків, щоб їх не було розбито, **охороняється військовою вартою.** По повітах бродять бандитські ватаги та рабують заможнійших і кооперативні склепи."

Аналогічні картини, звичайно, постерігаються всюди, де не вродив хліб, себ-то **і на нашій нещасній „радянській Україні.**

Як же „робітницько-селянська влада", портрети діячів котрої ми навели вище, допомагає своїм підданим робітникам і селянам? Живучи, як уже згадано, на всю губу, **„комісія Рикова** (заступник Леніна, пянюга з пянюг) **розіслала по неврожайних місцевостях інструкцію по переведенню... сурогатної кампанії.** Губісполкоми (губ. викон комітети) повинні утворити по повітах комісії з участю представників од наркомзема (мін. зем. справ) і наркомздрава (мін. нар. здоровя), котрі повинні установити (?) ті, які суть в даних місцевостях, ростинні та инші (?) сурогати, котрі можна (?) домішувати до їжи. **Сі комісії зобовязані познайомити населення з сурогатами, годящими до їдження, часом їх збору, способом зберігання, обробки** [illegible] **і т. д."**

Ми не раз писали про тее, що всю оту знамениту соціяльну революцію в жовтні 1917 р. „товариші вожді" робили зовсім не заради прекрасних очей пролетаріяту, хоч увесь час блягузкали та й тепер ще по інерції блягузкають сим дурням про се, — а за-ради того, щоб дорватися до влади, обрабувати всіх, а той нещасний пролетаріят — і робітничий і селянський — [illegible] слухняну отару, котра-б робила на своїх пикатих і пузатих „вождів" і давала мовчки, покірно себе стригти. Й ще не раз вертати-мемося ми до доказів свого твердження; але в даним разі маємо сумну нагоду сконстатувати, що навіть наші чорні гадки були **тільки наївними здогадами в порівнанню з комуністичною дійсністю.** Справді, чи могли ми передбачати, що наші твердження здійсняться **буквально?** Адже відібранне навіть у голодних решток нужденного збіжжа (факт!) **для продажу за кордон і проект заміни хліба якимсь корінням для прогодування голодного народу** — хіба се не доказ, що **совітське правительство трактує своїх підданих буквально, як худобу.** Собі і визначнійшим своїм сопартійцям — всі добра земні, а **пролетаріятові — корінці та ще якісь там „сурогати"!..** Власне, се навіть сурогатами назвати неможна, бо-ж які, справді, сурогати хліба оте корінне? Хліб з кукурудзи, з проса то-ро — се сурогат хліба, але корінне!!! Се сурогат хліба для худоби!

Мерзотники, душогуби, підлота! Озброївшись високими, привабними для черні, гаслами комунізму, вони розбили визволені зпід царської кормиги народні держави, щоб натомісць утворити сурогати республик, сурогат влади, сурогат свободи, сурогат моралі і т. д., і т. д. — **взагалі один суцільний сурогат, що зветься СССР,** бо самі не суть людьми, а лише **найпаскуднійшим сурогатом людей!**

Та недалеко вже той час, коли одурені, поневолені ними раби-пролетарі й селянство встане і поставиться до своїх теперішних „вождів" так, як до того паскудного людського сурогату, місце якому на смітнику!

С. Черкасенко.

БІЙ ЗА УКРАЇНУ!

Загули гармати
І сурми заграли
Стрільці наші смілі
В похід виступали.
В похід виступали,
На кровавий танець,
Під гук куль і грюкіт
На зелений ланець.
На зелений ланець,
На кровавий танець,
На борню страшенну,
У ніченьку темну.
У ніченьку темну,
Сумну, непривітну,
Стрільці добували
Україні слави.

Богдан Кабарівський.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В. Т., Вандерґрифт, Па. — Не зважайте на критиків, а робіть своє діло сміло, коли вважаєте, що воно пожиточне для Вашої громади у старім краю.

„Старий Самбір". — Віршик „Невдоволений" не годен вдоволити нікого із наших читачів. Ви певне і самі не розумієте, що хотіли написати.

П. Д. Гартфорд, Конн. — А якби так надрукувати усі поезії Шевченка і підписати, що це зложив Терентій Блощиця?

I. — Вашого „На Україні" не помістимо, бо вірш без складу, а поезії обмаль.

Некультурний, Клівленд, О. — Не годні помістити, бо він „лайбел" аж горить.

ТРЕТИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

що відбувся в Філядельфії, Па., дня 28. жовтня 1924 року.

(5)

Звіт касієра Обєднання, гр. Теодора Грицея.

В своїх касових видатках уряд Обєднання придержувався засади ощадности. Він не видав ні цента на ніякий видаток, який не був конечно потрібний. Він [illegible] уникати [illegible] всіх тих видатків, [illegible] потрібних, які на минувшім Конґресі Обєднання були причиною невдоволення.

Кождий видаток роблено на основі ухвали уряду. На кождий видаток брано посвідку, щоби контроля могла переконатися, де його видано. Всі поквітовання заховані в канцелярії. Контроля їх провірила й вона зложить про те свій звіт Конґресови.

Фінансовий звіт Обєднання за рік 1923 р. представляється так (ви делеґати дістали сей звіт видрукований, і вони зволять завести його до своїх товариств і громад та показати його всім, що цікавляться народною роботою):

Приходи:

1923 рік:	
1) Жовтень-листопад	$2,936.69
2) Грудень	1,157.25
1924 рік:	
3) Січень	1,912.45
4) Лютий	3,329.80
5) Март	1,516.76
6) Квітень	1,020.86
7) Май	1,119.88
8) Червень	1,152.54
9) Липень	1,551.49
10) Серпень	1,092.64
11) Вересень	151.18
12) Жовтень (до 27.)	1,379.30
Разом	$18,320.84

Вислано до краю:

Грудень, 1923 р.	$2,301.59
Січень, 1924 р.	1,570.90
Лютий	3,432.00
Март	1,494.75
Квітень	1,012.50
Май	859.50
Червень	1,047.20
Липень	1,338.80
Серпень	709.75
Жовтень (до 27.)	1,183.20
Разом	$14,950.19

На які цілі?

1) Боєвий Фонд	$2,565.00
2) Рідна Школа (В тім В. Школи $600.)	4,400.00
3) Загранична пропаганда	1,500.00
4) Інваліди	1,100.00
5) Сироти	1,045.00
6) Політичні вязні	825.00
7) Голодуюча еміграція	750.00
8) Ремісничі бурси	350.00
9) Студенти	307.00
10) Преса	440.00
11) Стрілці	300.00
12) На памятник пок. Бесарабової	180.00
13) Письменника	150.00
14) Київська Академія Наук	100.00
15) Дрібні жертви на ріжні цілі: як укр. шпиталь у у Львові, бурсу в Холмі, Просвіту, Націон. Музей, Тов. Шевченка і ин. враз з посилкою	938.19
Разом	$14,950.19

Розхід:

Висилка до краю	$14,950.19
Платні канцелярійної сили	1,457.00
Кошта подорожей	240.55
Рент	287.50
Кошта попередної екзекутиви і контр. комісії	212.50
Галя на попередний конґрес	80.00
Чартер	100.00
Машина до писання	102.50
Делеґація до Вашінґтону	62.93
Стемпси і папір	53.53
Друк меморіялу і відозв	47.07
Перенесенне офісу	17.00
Дві скринки (на листи і книжки)	17.50
Телефон і телеграми	88.17
Разом	$17,716.44

Зіставлення:

Прихід	$18,320.84
Розхід	17.716.44
Остає в касі з днем 27. жовтня 1924 р.	$ 604.40

Який процент зужило Обєднанне з приходу на свої видатки:

Приходу було	$18,320.84
Вислано до краю	14,950.19
Остає	$ 3,370.65
З того в касі Обєднання	604.40
Остає	$2,766.25

Як видно зі звіту, на діловодство видано всего 15 процентів загального приходу. Я підчеркую се не лишень як доказ ощадного ведення діловодства, але й тому, щоби пригадати, що колиб жертви були напливали щедрійше, то видатки теж не булиби більші, бо канцелярію тільки само коштує записати даток на 100 долярів, що на 1 доляра. Колиб жертв було в десятеро більше, то тоді сі самі видатки виносилиб всего лишень півтора проценту всіх приходів. Сподіємося, що се колись і осягнеться при добрій волі українського громадянства [illegible]

Звіт секретаря Обєднання, гр. Штоґрина.

Мій звіт звязаний зі звітом Предсідателя й Канцелярії, як моя робота звязана з їх роботою.

Та робота відома вже загалови з комунікатів уряду Обєднання.

Уся діяльність Обєднання була звісна загалови, бо поміщувано правильні комунікати з кождого засідання та оголошувано поклики за ріжними біжучими справами. Тимто звіт секретаря буде властиво пригадкою того, що усе громадянство знає.

Засідання відбувалися правильно кождого місяця, а крім цього одно засіданне повної управи у справі приготовання програми Третього Конґресу.

На засіданнях більшу часть часу посвячувано на обговоренне подій у старому краю і наладженне звязків з ним, як також із закордонним центром. Коротко треба сказати, що всі події, які українське громадянство переживало в Европі, знайшли свій відгомін на засіданнях Обєднання.

З огляду на тяжке положенне Українців у Галичині прошено Лігу Горожан, щоби вона поробила заходи для внесення відповідної інтерпеляції в американському Конґресі.

З таким самим домаганнем пішов заклик до канадійських організацій, щоби вони поставили о інтерпеляцію в бритійському парляменті.

Скликанне Всеукраїнського Конґресу в Европі, згідно з бажанням Редакційної Комісії Свободи, забрав кілька засідань. Скінчилося на нічім, бо проект показався неможливим до переведення.

Ізза насильної смерти Ольги Бесарабової у львівській тюрмі видано відповідний зазив до громадянства в справі масових протестів, вислано депутацію до державного секретаря Гюза з меморіялом.

Дорогою Комунікатів пішла прозьба о допомогу делеґатам на сесію Ліґи Народів у Женеві і вислано їм відповідну поміч.

Обєднанне взяло участь у Січовім Зїзді через свого делеґата.

Поміч підпольній визвольній боротьбі в Европі не надається до прилюдного обговорення. Цифри свідчать самі за себе.

Окремий поклик з нагоди стріляння польських жандармів до українських селян в Заболотові в маю сього року.

Уряд подбав, щоби від іміґрації вислано телеграфічні протести до Ліґи Націй.

Окремо треба згадати про заходи для піднесення українського шкільництва в Америці. Вибрано окремий комітет, який одначе покищо не зміг нічого зробити, бо справа за тяжка, а поміч громадянства була за слаба.

В парі з політичною працею йшла допомогова акція. Треба сказати, що це була властиво головна робота Обєднання. Фінансовий звіт виказує, що гроші висилано на ріжнородні цілі. Після того треба судити діяльність Обєднання. Розуміється, щоби така поміч була можлива, Обєднане мусіло робити заходи для здобуття гроша. Йшли зазиви до фінансових організацій о поміч, окремі поклики при ріжних нагодах, збірки на Рідну Школу з нагоди коляди, писанки, і тижня Рідної Школи, поміч еміґрантам на Кубі, поміч політичній еміґрації в Европі.

На окрему згадку заслугує контроля адміністрації дому Українського Народного Комітету в Ню Йорку. Про це є окремий звіт.

Уряд Обєднання працював серед тяжких умов, і по рeці[illegible] праці стає перед Конґресом [illegible]

що він зробив богато, але в[illegible] каже, що він зробив усе, що с[illegible] ред даних умов можна бул[illegible] зробити. Можливо, що дру[illegible] люди зробилиб більше. Кол[illegible] так, то най Конґрес вибере др[illegible] гих людий, а старий уряд бу[illegible] лишень радуватися, коли но[illegible] зроблять в тисяч разів більш[illegible] Бажаннем уряду було прил[illegible] жити по своїй змозі цеголк[illegible] для будови Соборної Свобі[illegible] ної України.

Фінансовий секретар, гр. Ми[illegible] хайло Дармограй заявляє, щ[illegible] його весь звіт є поміщений [illegible] друкованім списі приходів [illegible] видатків, який уряд виготови[illegible] для делеґатів Конґресу.

Звіт Контрольної Комісії.

Іменем Контрольної Коміс[illegible] Обєднаня говорив її голова, гр[illegible] Г. Піпюк.

Контрольна Комісія провірю[illegible] вала діловодство канцелярі[illegible] Обєднання два рази. Один раз вона зїхала на контролю несподівано, три місяці тому, а другий раз перед Конґресом, дня 25. жовтня сього року. За кождим разом вона найшла в канцелярії такий самий лад і порядок.

Контрольна комісія дивилася, чи на кождий видаток є відповідна правна ухвала уряду, і переконалася, що ніколи не видано ні цента без ухвали. Вона дивилася, чи на кождий видаток є посвідка, і найшла в канцелярії посвідки й рєсіти на кождий виданий цент. Вона розсліджувала, як розділювано жертви та переконалася, що кожда жертва пішла туди, куди її призначили самі жертводавці, та що кожду жертву вислано з найбільшою ощадністю. Які жертви не були розділені самими жертводавцями, уряд розділив та вислав після свого найкращого знання, взявши під увагу всі, відомі йому факти. Письменний касовий звіт уряду, предложений делеґатам, годиться в повні з тим, що найшла комісія.

Контрольна комісія тому чується зобовязана дати найбільше признанне уступаючому урядови за солідне, чесне й розважне ведення діловодства, і комісія ставить внесення на признанне урядови вотум довіря.

Предсідатель отвирає дискусію над справозданнем уряду.

Гр. Онеферко ставить внесення, щоби уступаючому урядови дати признанне за його щиру працю та уділити без дискусії вотум довіря.

О. Лев Левицький звертає увагу, що перший уряд Обєднання працював серед незвичайно тяжких умов, що він починав орґанізацію без цента, що він мусів на кожде започаткованне зичити в прихильних орґанізації патріотів. До того він не міг збирати жертв сейчас, бо заки він міг приступити до збирання жертв на допомогу старому краєви, він мусів виждати на закінченне роботи коло збірки для „негайної допомоги". Через те не годиться порівнювати діяльности тепер уступаючого уряду з діяльностю їх попередників, які працювали серед зовсім інакших умов.

Предсідатель зазначує, що піднесенне заслуг уступаючого уряду в нічім не поменчує заслуг першого уряду, на котрого чолі стояв був о. Лев Левицький, а котрий мусів для орґанізації леди ломати. Другий уряд у своїй діяльности мав тяжкі трудности до переборення, але зі сього ще не виходить, що перший уряд їх не мав. Другий уряд певно глибоко переконаний, що його діяльність можлива лишень через ту тяжку працю, яку для орґанізації посвятив перший уряд Обєднання.

За внесеннем гр. Онеферка, щоби уступаючому уряд[illegible] Обєднання уділити признанне за його діяльність, заявилися делеґати одноголосно.

(Дальше буде).

...КРАТНСЬКОГО ...ТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

...елфія, Па. Прешний о- ...нової Організації заку- ... при Френклін і Бравн ... реальність, бувший ...ий шпиталь, для свого ... Се зряду третий по- ...ейших Українців в цен- ...а, нерахуючи дільниць. ...особом Українці міста ...фії зайняли майже три ...в своє посіданне. — М.

...орк, Н. И. Вечером дня ...овтня Ліга Амер. Горо- ...та Ню Йорку, дала пра- ...й вечерок одному з сво- ...ьних членів гр. Дмитро- ...цькому, котрий виїхав ... батьківщину минувшої

...Дмитро Левицький один ...огих а тихих українських ...ів, котрого імя не го- ...словом а щирими діла- ...за свою буденщину не ... помочи де ходило о до- ...неволеного брата. По- ...постійно своїми жертва- ...ідній Школі, Інвалідам, ...ам та всякій визвольній ... Його імя видніло в звітах ...ного з не многих в кож- ...аці.

...статньому часі працював ...своїм денним обовязком ...інансовий" секретар гро- ... тих, що держать синьо- ...тий прапор Укр. Народа на ...вні з звіздистим прапором Зл. Держав.

Ліга Амер. Горожан радіючи, що він повертаючи в рідну хату від котрої був відірваний много літ, пожелала йому щасливої подорожи, та тихо згадувати-ме його щирі діла. — С.

Акрон, Огайо, 2. падолиста 1924. Акрон, О., се одно широко розвинене місто, де індустрія в повнім руху, помимо того, що в богато містах, в теперішніх часах, по фабриках застій. Річ природна та, що тут є найбільше виробів, ґуми і всіляких приpядів до автомобілів, як також воздушних кораблів і взагалі, що лиш може бути виконане з ґуми. Місто се лежить в рівній відлеглости поміж Юнґстовн і Клівеленд. Тут почали заселятись наші Українці від 1912 р. і тепер вже їх есть около 600. Народна праця тут стоїть не цілком добре так, як би мала бути. Правдою є, що ніколи Акронці не полишились позаду, як в народній так і в релігійній праці — але, коли візьмемо під увагу, то без трудів богато більше зробити можливе. Признати треба те, що тут нема жадних роздорів. Всього, що нам бракує це: більше охоти і духа до народньої роботи. До сего часу найбільшу ролю в кождій справі відгравали члени відділу „Українського Народного Союза, котрий відділ є найсильнійший від всіх других, котрі тут істнують в Акрон. Мусимо пригадати, що тут знаходиться відділ Провидінія, У. Р. Союза, як також ще другі відділи, а то: відділ Соціялістично-робітничої Партії, має 4 члени, як також відділ Комуністичної Партії, має 5 членів і як кажуть люди заложений на фармі.

Щоби працю народну, як також політичну пустити в рух дня 2. падолиста, скликано збори на котрих обговорювано справи взглядом нас тут Українців в Америці, як також наших братів в Старім Краю.

Задлятого, що не лишень в нашій місцевости Акрон, але в цілім стейті Огайо, противники американські процентови мають досить поважну силу, ми рішили заснувати „Американсько-Український Політичний Клюб", щоби брати участь у всіх політичних нарадах разом із другими націями, котрі вже мають такі клюби. До сего часу вписалося 27 членів горожан Сполучених Держав. Маємо надію, що всі, котрі є горожанами сего краю і чують українську кров по своїх жилах до нас прилучаться. Маємо повну надію на успіх в зачатому ділі. Слідуючі збори відбудуться дня 23 падолиста, о годині 6-ій вечером **А.**

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НА БАЛКАНАХ.

—o—

На Балканах знову кипить. Большевики докидають сухих дров, це для них вариться каша. Не могли викликати революції в Німеччині, не вдалася їм проба повстання в Бесарабії, отже звернулися туди, де найлекше почати рух, до Македонії.

В Македонії були дві партії, автономісти й федералісти. Автономісти під проводом Тодора Александрова хотіли автономної Македонії, федералісти, підбурювані большевицькими аґентами, стремлять до федерації балканських держав на зразок теперішної совіцької Росії.

Провідник Македонців, Тодор Александров, не хотів іти на руку большевикам, його заманили на нараду на сербсько-болгарській границі, а по дорозі скрутили йому карк. Це дало причину до крівавої розправи між автономістами й федералістами, яка тепер схвилювала не тільки Македонію, але перекинулася й до Болгарії, де арештовано богато людий і проголошено виїмковий стан. Сербія також загрожена, бо на випадок побіди федералістів (комуністів), молода, велика Югославія розлетілабися найменьше на три републіки.

Автономісти мстяться за смерть свого провідника Александрова. Вони вбили провідників федералістів Алеко пашу і полковника Атанасова, а також лідера в болгарськім соймі Хаджідімова. Доносять про дальші вбийства, — боротьби між автономістами й федералістами перемінилася в кріваву різню.

Болгарське правительство устами президента міністрів Цанкова заявило, що воно до цеї домашньої боротьби в Македонії не мішається. Та мимо того рух перекинувся й до Болгарії, де тепер по жнивах є час „політикувати". В Болгарії вбито кількох провідників селянської партії і до сутичок прийшло навіть під самою Софією. Треба було проголосити виїмковий стан і вислати декілька військових відділів до Горной Джумані, де йдуть найбільші бої між македонськими автономістами й федералістами.

Годі предвидіти на чім цей рух скінчиться, чи болгарське правительство здавить його, чи вона повалить правительство.

То одно певне, що большевики затирають руки, це вода на їх млин, нехай світ знає, що большевицька пропаґанда не спить і що большевики не втратили надії викликати світову революцію. Не хочуть визнати совітської Росії, не хочуть її дати гропий, так і спокою не буде. З Балканів вже одна війна почалася.

ЖОРЖ КУРТЛІН

В ДОМАШНІМ ЗАТИШУ

— або —

ПРИМІРНЕ ПОДРУЖЖА.

Сміховинка в 1-ій дії.

Переклав **Михайло Ценевенко.**

(Докінченнє)

Буленґрен: Ну, і не є це бестія?!... Або тягне мене за волося — так!

Рілет (виє): Ав!

Буленґрен: Правда, болить? Та ще буде ліпше. Часом рано нібито простягає руки й бє мене по лици — так. Бачите, ось так робить вона це. (Голосно позіхає, наслідує чоловіка, що пробудився і простягає руки, вдаряє Рілета сильно в лице). Чи гадаєте, що це приємно?

Рілет: Ні, ні, але тепер уже маю досить! Я не на те прийшов на світ, щоби дати кривдити себе, а коли ще колинебудь переступлю цей поріг... (В цій хвилі входить пані Б. наче буря, зі склянкою вина у руці).

ПЯТА ЯВА.

Пані Б. (до Рілета): Пийте!

Рілет (зривається): Що це знову?

Пані Б.: Пийте!

Буленґрен: Що, ти ще живеш?

Пані Б.: А ти мовчи! Алеж пийте, пане Рілет! Кажу, що в смаку пізнаєте корок.

Буленґрен: Ти підла, ти, не підеш до раю! (Відходить).

ШЕСТА ЯВА.

Рілет, пані Буленґренова.

Пані Б.: Ну, дякую, і то життя!

Рілет (до себе): Щож це за люди!

Пані Б.: Будете нарешті пити, о ви?!

Рілет: Цілком поважно: я не цікавий і радше не буду пити.

Пані Б. (здивовано): Вонаж не брудна, це моя склянка.

[illegible]

Пані Б.: Так без нічогоц зараз таки?

Рілет: Зараз. Де властиво мій капелюх? (Знакладає капелюх, потім кланяється до самої землі). Пані добройка!

Пані Б.: Слухайте, пане Рілет, чи можете зробити мені одну прислугу.

Рілет: Дуже радо.

Пані Б.: Добре, то викрадіть мене.

Рілет: Що прошу?

Пані Б.: Кажу: „викрадіть мене".

Рілет (наче ражений громом): Цього ще бракувало, мій Боже! Ви хочете, щоби я втікав з вами!

Пані Б.: Прошу вас!

Рілет: Не можу.

Пані Б.: Чому саме не можете?

Рілет: Маю довголітні взаємини, а це спричинило би сплетні.

Пані Б.: Отже ви не хочете?

Рілет: Жалую, дуже, але так.

Рілет: Жалую дуже, але так. Але прошу вас, будьте нарешті розумною.

Пані Б.: Отже не хочете!

Рілет: Алеж кажу вам, що...

Пані Б.: Ну добре. Та я хотіла би на одно звернути вашу увагу: „Ви будете причиною великих нещастя".

Рілет: Я? (Схоплюється руками за голову).

Пані Б.: Ви! Ви надармо підносите ваші ручиска до неба! Вважайте добре: „Заки з поросятка виросте підсвинок, буде тут труп. Кров, що проллється з вашої вини, хай не спаде на вашу голову".

Рілет (руками схопився за чоло): Алеж з цього можна збожеволіти! Що я вам злого зробив? Тепер це все виглядає мені на занадто велику глупоту!

Пані Б.: Ах! Доти збан воду носить, доки вухо не урветься. Від десять літ бажаю як найліпше, та годі щоби воно тягнулося так ціле життя. Зрозумійте чейже, що маю вже всего доволі.

Рілет (як не свій): Певно, алеж мене це ніщо не обходить.

Пані Б.: Вірю вам. Що вам на цьому залежало би! Виж не платите за побиті горшки, і все таксамо відказуєтеся і говорити про це, як кождий инший, що дбається за своє самолюбство. Цеж дуже вигідно! Та ви мабуть говорили би зовсім инакше, коли-б вас зі звязаними руками і ногами видано на поталу злющій бестії, яка обходилася би з вами як зі шматою, била би вас наче килим. Бо він мене бє! Не вірите?

Рілет (обережно починає відступати): Алеж так! так! так!

Пані Б. (ступає за ним помало): Кажу вам, він доводить мене до розпуки не лише цим, що бє мене попід ребра, що мало зі шкіри не вискочу, але що ще страшнійше, щипає мене також, поки не скрикну — підлий! — і (щипає Рілета, цей боронить ся) принайменше не так: це ще ніщо не було би, ні, а ось так, між вказуючим і другою половиною великого пальця! (За поясненнєм, слідує примір, так що Рілет скрикає з болю начеб йому хто стиснув рамя між шрубою). Бачите, це чується.

Рілет: Ах! ех! ух! ав! (В цій хвилі входить Буленґрен, з тарілкою росолу).

СЕМА ЯВА.

Рілет і Буленґрен.

Буленґрен (до Рілета): Покушайте!

Рілет (ривається): Алеж щож це знову?

Буленґрен: Це отруя на щурі. Покушайте, алеж покушайте, до чорта! З цього дістанете корчів жолудкових.

Рілет: Вірю вам на слово.

Пані Б. (до чоловіка): Негіднику! Я також не дам обріхувати себе! (До Рілета): Пийте!

Рілет (загрожений филижанкою вина): Ні!

Буленґрен: Покушайте!

Рілет (загрожений тарілкою росолу): Ні! ні!

Пані Б.: Вірте мені, вино затроєне.

Буленґрен: Присягаю вам, це отруя! (Обоє схопили Рілета і обоє конче хочуть бути в праві, намагаються влити йому в уста вино зглядно росіл; Рілет заціпив зуби й борониться).

Пані Б.: Алеж бо то дурний чоловік!

Буленґрен: Ця впертість дійсно чудна! Кажуж вам, дістанете жолудкові корчі.

Пані Б. (до чоловіка): Скажи нарешті коли вже [illegible] Рілета! Він жеж не гуска!

Буленґрен: А ти? Ти гадаєш, що він губка?

Пані Б.: Ти гольтіпако!

Буленґрен: Ти Ксантино!

Пані Б.: Сварливче!

Булінґрен: Ти язво! На! (З усеї сили замахнувся рукою й виливає цілий таріль в сторону жінки).

Рілет (котрому все попалося): Ах!

Буленґрен (оправдується): Даруйте, це не хотячи.

Пані Б. (з люті як не своя): Мерзеннику, підлий драбе, ось тобі!

Рілет (мокрий від вина): Ах!

Пані Б.: Даруйте, я не зробила цього нарочно. Зрештою, зробім уже раз кінець. (Витягає з кишені револьвер). Ти саме цього хотів.

Буленґрен (смертельно переляканий): Ратуйте! Ратуйте! (Ховається за Рілета).

Пані Б.: Мусиш згинути!

Рілет (до Буленґрена, котрий послугується ним наче параваном): Ах ні, так ні, пустіть мене, жарт жартом!

Буленґрен (дуже переляканий): Ради Бога, не рухайтеся!

Пані Б. (ціляє): Уступіться, пане Рілет!

Буленґрен: Ні, ні!

Пані Б.: Уступіться, стріляю!

(Буленґрен, Пані Б. і Рілет рівночасно говорять).

Буленґрен: Не рухайтеся, инакше я пропав! Я знаю її, вона на все здатна. Заслоніть мене, пане Рілет! Вона напосілася на моє життя, ця холериниця! Ратуйте! Ратуйте!

Пані Б.: А! отже так! Отже ви не хочете уступитися. Тим гірше для вас, коли це коштувати-ме ковнірець. Мусить бути цьому кінець, мірка перебралася! Вважайте, бо куля!

Рілет: Пане Буленґрен, змилосердіться! Пані Буленґрен, присягаюся вам, я не хочу ще вмирати. Милий Боже, що це за нещасна думка була, провести тут вечір!

Буленґрен (нечайно): А! впала мені щаслива думка! (Гасить лямпу). Ну тепер ціляй в мене, коли можеш.

(Сцена потонула в повній темряві, таксамо саля, а з глибини доходять слідуючі виклики):

Голос Буленґрена: Ах, хочеш мене вбити?... Ось тобі!

Голос Рілета: А-в!

Голос пані Б.: А тепер я... на маєш!

Голос Рілета: А-в! (Нічна метушня. Чути виклики, як:) Огидо! Отрує! Голото! Злодій! (Відголос нових чотирох поличників, які один за одним дістаються Рілетови не безпересторогн; потім):

Голос пані Б.: А тепер стріляю! (Роздається револьверовий вистріл).

Голос Рілета: Мене пострілено в живіт!

Голос Буленґрена: Ти стрілила — я зібю зеркало!

Голос пані Б.: А ти розбив зеркало — добре, я розторощу годинник!

Голос Буленґрена: А! Ти розторощила годинник, гарно, я все розторощу! (Чути ґуркіт перевертаної обстанови).

Голос пані Б.: А! ти нищиш усе, добре, я підпалю мешканне. (Тупіт, страшні крики).

Голос Рілета: Боже милосердний, алеж уважайте, топчете мені по лиці!

Голос Буленґрена: Злодійська дочко!

Голос пані Б.: Злочинець!

(Рілет стогне і зітхає з болю. Нараз крізь відчинені двері з глибини впадає червона луна. Сцена освічена кривавою загравою).

Рілет (на пів божевільний): Горить! Горить! Ратуйте! (Кидається в глибину, але в цю саму хвилину, коли він хоче втікати, вбігає на поміч Феліція з ведром води в руках).

Феліція: Огонь! Отже! отже! (Ціле ведро виливає куди попало перед себе).

Рілет (весь мокрий, відскакує і паде на стіл, що прикритий килимом, щоби не пізнати, що поломаний — стіл заломлюється. Рілет зникає серед румовища). Чудовий вечір!

(Ява кінчиться оголомшуючим вереском, наче в домі божевільних, зі двору чути як чвалом надіздять сикавки, що викликає ве етойсам понурий галас, аде нараз являється):

Буленґрен (на порозі кімнати відбивається чорно в бенґальському освітленню): Не відходіть іще, пане Рілет, мусите випити зі мною склянку вина.

(ЗАВІСА).

РІЧНИЦЯ ЗАВІШЕННЯ ОРУЖЯ.

На приходячий тиждень будемо обходити шесту річницю завішення оружя, підписану 11. падолиста 1918. Пригадуються при сій спосібности слова Юрія Вашингтона: „Бути приготованим до війни, се є один з найпевніших середників забезпечення мира". Днесь люди суть безнастанно у війні з їх жолудками. Сей пожалування гідний стан річий провадить до нестравности, браку апетиту, затвердження, газів, болю голови, неспокійного сну і тим подібних жолудкових забурень. Тримати завше в дома Трінера Гірке Вино і вживати його регулярно, се є один з найліпших способів аби жити в згоді зі своїм жолудком. Нема середника на жолудок більше гідного довіря. П. Френк Угліг пише до нас з Катонвуд, Айдаго, дня 28. жовтня 1924: „Терпівем через довший час на жолудок. Тепер попробував я Трінера Гіркого Вина і вислід знаменитий". Ваш аптикар або доставця лікарств має також Трінера Лінімент проти ревматизму і невральгії, а також Трінера Лагодитель кашлю проти захолодження. Коли не можете одержати їх в сусідстві, пишіть до Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Ц. В.

РОЛЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ІСТОРІЇ НАРОДІВ.

(Конець)

У Франції доперва після пораження 1871 р. стали заціплювати на свій ґрунт фізичне виховання, а переконавшися про його благодатні наслідки вводять руханку як обовязковий предмет до шкіл.

Величезного розмаху набирає спорт за морем в Америці. Там деякі роди спорту (бокс) стали національними і стягають цілі маси народу, що сходяться наче на велике свято. Там створено перші катедри для емпіричного досліду впливу руханки і спорту та введено методу антропометрії (Гарвардський університет) тож не диво, що більше як третину світових рекордів у ріжних родах змагань держать американські Єнкі.

Місце для себе творять народи Скандинавії головно в зимових спортах, хоч і инші роди мають своїх знаменитих представників.

Зпоміж славянських народів найвище розвинена руханка і спорт серед Чехів, за яких почином створено 1908 року союз славянського Сокільства з осідком в Празі, менше серед полудневих Славян і Поляків, майже зовсім занедбана серед Білорусинів і Москалів.

У нас можна говорити про початок руханки доперва при кінці минулого століття в Галичині, коли то орґанізуються Соколи і Січи. Але на жаль наша інтеліґенція вихована ще в старім напів середньовічнім кусі не розуміла сокільські і січові орґанізації, то так більше „для забави" і підходить до справи з хибного заложення именно вяже руханку з партійним життєм, забуває її педаґоґічне значіння а накидає її партійне знамя. Побіч двох тоді найсильніщих партій твориться два руханкові центри Соколи і Січи. Світова війна здержала розвій Соколів і Січи, але бодай хоч частинно обєднала їх членів в Українських Січових Стрільцях. На Наддніпрянщині перед війною лиш денеде виростали руханкові товариства, але не мали впливу на життя. Доперва в 1918 році засновуються по більших містах руханкові „Січи" на підставі орґанізаційних форт, вироблених в Галичині. Але московський большевизм не позволив розвинутися і спаралїжував їх своїм інтернаціоналізмом. В Галичині хоч серед дуже тяжких відносин видно зворот до лучшого, однак за мало бути радісними свідками цего могутнього руху, ми мусимо бути і одушевленими його учасниками, мусимо сказати, що до мінімум нашої екзистенції мусить належати ще й мінімум руханки та спорту.

Результати тілесних впав, оскільки відбуваються в межах раціональної систематики є такі великі, що не помиляюсь називаючи їх чудом. Показала це світова війна. Орґанізація руханки у Франції на строго безпартійнім підкладі пігнала весь французький народ одною лавою до бою, не помогли числення на виниженість французької нації, вона видержала і збирає плоди своєї побіди.

Війна показала, що найвитревалійшими показалися не ті „некультурні", що звикли жити серед простих обставин, що звикли на ріжні невигоди і прикрі життєві відносини, а ті, що на вершку фізичної культури і орґанізації: Німці, Анґлійці, Французи і Американці.

Реасумуючи вищесказане бачимо як історичний розвій людства вказує, що

з упадком фізичного виховання звязаний упадок народу,

руханка є найкращим засобом до відродження нації,

всі найбільше загрожені народи найбільше дбали про фізичне виховання.

завсігди по такім звороті наступає піднесення національної свідомости, гідности і життєвої енерґії,

здоровля не вистарчає до здобуття державности, але потрібна ще й сила,

фізичне виховання може розвиватися на підкладі національнім, бо кождий нарід дає щось своє питоме, а ніколи на клясовім або партійнім,

руханка є звязана з військовостю,

фізична праця не має нічого спільного з руханкою.

Отже найвищий час, щоби український нарід здавлений зі всіх сторін під звязком культурним, знищений економічно і морально, розбитий політично, зрозумів, що мусить енерґічно взятися до праці також і над фізичним вихованням, коли хоче здобути свою ціль — Самостійну Державу.

(Нац. Думка).

З ОСІННИХ МОТИВІВ.

Ходить вітер тай по полі,
Гей, гей!
Ходить вітер тай по полі,
Виспівує свої болі,
Ронить сльози в ревній тузі,
Сіє дощик тай по лузі,
Гей, гей!
Блудить вітер тай по ночі,
Гей, гей!
Блудить вітер тай по ночі,
Виплакує сірі очі,
До землиці припадає,
Тай голосить, тай ридає,
Гей, гей!
Ходить вітер по дорозі,
Гей, гей!
Ходить вітер по дорозі,
Гне берези злотокосі,
Злоте листє котить, гонить,
По дорозі сльози ронить,
Гей, гей!

Василь Софронів.

ДОПИСІ.

НОРТ ТОНАВАНДА, Н. Й.

Осторога для членів Товариства ім. Стефана Федака, від. 257 Укр. Нар. Союза.

Дійшла до мене вістка, що тутейші ренеґати зпід табору Лейби Троцького зачали напад на тутейше товариство ім. С. Федака.

Найбільше накидаються на мене, що буцім то через мене товариство на членах упадає.

Тут я скажу, що не з моєї вини товариство упадає, бо коли би я був розбивачом, то не старавбимся був його орґанізувати. Як відомо вам, дорогі члени, то я немало доложив труду в товаристві Дмитра Грицая і Івана Богдана, заки ми той відділ зорґанізували і заложили.

Ті члени, котрі зістали суспендовані за моєї влади, то вам відомо, що вони суть з під табору жидівсько-московського і ляхо-татарського. Вони не вступали до тутейшого товариства з любви до свого, але щоб розбивати і здеморалізувати тутейших членів, що почуваються до своєї національности.

Коли я завважав заздалегідь, о що тут ходить, і в обороні статута на основі наведених фактів я мусів шкідника усунути. Не було мітинґу, на котрім би ренеґати не збезчистили і не сплюгавили нашої національности а захвалювали жидівсько-московського царства, яке вигубило 10 міліонів Українців.

Тепер дорогі члени наведу вам ціль сего нападу, на мою особу. Як відомо вам, ті зпід табору „червоних" заснували споміж себе комітет в ціли оснований якоїсь там незалежної школи діточої, що їм і вдалося зробити.

В короткім часі мав я спосібність здибатися особисто з учителем тоїж школи. Я спитав його, чого він учить, а він подав, що учиться дітий, що то є пролетар, хто то був Ленін, якої ідеї, до чого він змагав і т. п., а коли я йому спімнув о релїґії, то він сказав, що в теперішних часах того нетреба для дітий, та що воно є шкідливе. На тім ми розійшлися.

Від того часу я зачав остерігати тутейших Українців, щоби не посилали до такої школи дітий. Наслідком того кількох вислухало моєї осторги і стримали свої діти.

Маємо досить досвіду ще за царя і Франц Йосифа, що ще тоді настаралися досить яничарів і є кому тепер розбивати всякі віча і збори та за охлапи продавати свій нарід.

З того приводу, тутейші свідомі Українці стрималися від посилки дітий до тої школи і ослабили розвій большевицького підприємства.

Голова комітету тої школи коли був членом і предсідателем в тутейшім відділі 257 У. Н. С., підчас збірки членських вкладок, то аж мінився, нащо то такі гроші відсилати „панкам" до Джерзи Сити і говорив, що ліпше аби ті гроші тут зістали на завсіди, щоби заложити якесь независиме товариство; а коли немав підпертя, то уступив і сказав, що „панської роботи, такої, як Укр. Народний Союз — то він не підпирає!"

Коли я ті ирпі поборював, то йому не вдалося незалежний відділ заснувати та ще й мусів уступити, то він тоді впливав на своїх прихильників і через них хотів розбити відділ У. Н. Союза, а заложити независиме якесь товариство, де він бувби таким господарем, як Троцький у Москві. Оден такий темняк приходив на кождий мітинґ тільки на це, щоби зневажати українську національність і нашу славну орґанізацію, причім уживав простакуватої, гидкої бесіди. Нема ніякого дива, що товариство мусіло такого [illegible]

члени товариства, не дайтеся збаламутити! Стійте кріпко і гордіться своєю національностю і всі разом подбайте, щоб була між нами любов і спокій. Передше жадних наклепів ніхто не чув, а коли ми їх взяли межи себе, повстав був заколот, бо вони хотіли нас розбити, а як їм не вдалося то накидаються злющими словами, аби відомститися за невдачу у своїй кирині.

Антін Федорович.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. падолиста в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів явитися на зборах, бо є важні справи до полагодження. — Петро Ґуральчук, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146, з причини дуже важної товариської справи, просить кождого члена висше згаданого Тов. явитися на збори, котрі відбудуться дня 9. падолиста б. р. о 12 годині в полудни в Укр. Хаті під 2240 Grayling St. Hamtramck, Mich. — Тов. Уряд.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Хрх. Михаїла, відділ 121, повідомляє, що річний мітинґ відбудесь в галі F. Klara, 225 S. Washington St., точно о год. 2. попол. дня 9. падолиста. Проситься всіх членів прийти і привести з собою по одному новому членови і також запишіть свої діти до У. Н. С. На мітинґу буде справозданне за рік 1924 уряду і контролі, а потім вибір нових урядників на рік 1925. Проситься всіх членів, щоби вирівнали залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані після статута. Неявившийся член підлягає карі $1.00, а урядник $2.00. — Михаїл Павелко, предс.; Николай Стах кас.; Василь Чуйко. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестрицтво Рожд. Пр. Богор., від. 36, повідомляє всіх своїх членкинь, що мітинґ відбудеся в неділю, дня 9. падолиста о год. 3. пополудни в гали церковній під ч. 303 Гудсон Евню. Проситься кожду членицю привести з собою одну кандидатку. — Зофія Гунька, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся у неділю, 9. падолиста о годині пів до третої пополудни в гр. православній гали. Проситься усіх членів прибути і вирівнати свої залеглости. Також принимається нових кандидатів до Союза без вступного. — Л. Демчик, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 248 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеся в неділю, дня 9. падолиста, зараз по Службі Божій в гали церковній при Чарлс ул. Проситься всіх членів прийти на сей мітинґ. Також просить членів привести з собою нових членів, бо тепер добра нагода приступити в члени до У. Н. Союза без вступного. — Іван Іванішів, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ. Повідомляєсь членів Бр. св. Ів. Хр., від. 292, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 9. падолиста точно о 12.30, в парафіяльній гали при Clipperd і Edward. Тому, що на сих зборах буде відпоручник У. Н. Союза, проситься усіх членів як найчисленнійше прибути і привести з собою таких Українців, що ще не стоять в укр. орґанізації. Прийдіть як найчисленнійше, щоб не завстидатися, бо есть нас понад сто членів, а на збори прийде 18—20 членів. Се не єсть по культурному. Пригадується також щоб не затягали по 2—3 мфісяці з вкладками, а передівсім тепер при кінци року, бо секретар не може здати точного рахунку з братського майна.—Д. Запотічний, предс.; Перо Уізел, секр.; Т. Медвідь, кас.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 156. повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 9. падолиста о годині 3. пополудни в домі т. Миколи Іщук під ч. 708 McFlvenie St. Проситься усіх членів явитись як один на сей мітинґ. Членів, котрі довгують, проситься вирівнати свої довги, бо уже незадовго кінчиться рік, то мусить кождий член вирівнати свої довги, а як ні, то будуть виключені з Тов. і У. Н. Союза. Також проситься членів, щоби старалися о добро і розвій своєї орґанізації і привели на сей мітинґ хоч по одному новому членови, котріб могли вписатися як до Тов. так і до У. Н. Союза. Котрий член не явиться на сей мітинґ то щоби потім н енарікав, що такі ухвали зайшли і він не годиться виконати. Мусить кождий то зрозуміти, що має прийти на мітинґ і радити над добром товариства. Неявившийся член підлягає карі $1.00, а урядник $2.00. — Миколай Стечишин, предс.; Миколай Іщук, кас.; Іван Чопич, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 9. падолиста о годині 2-гій пополудни в гали церковній під ч. 303 Гудсон Евню. На порядку нарад будуть справи до полагодження, як справа балю, котрий відбудеся 22. падолиста 1924 і инші справи, на котрих кождий член має явитись. Котрий член не явиться на мітинґу і не вирівнає своєї вкладки, зістане суспендований. Рівнож пригадується тим, котрі ще не стоять в нашій орґанізації, а хотіли би вступити до нашого Товариства і до У. Н. Союза, то прошу, явитися на мітинґу на повищу адресу або до секретаря до ґазду, котрий вас радо впише і дасть вам усю інформацію. Адреса секретаря: Michael Antoniw, 65 Nassau St., Rochester, N. Y. — А. Бабій, предс.; М. Антонів секр.

ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити [illegible] коли таке оголошення має 30 або менше слів. За оголошення котрі мають [illegible] 30 слів платиться 50 цнт. [illegible] Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 днів перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять достосоватися і придержуватися повищих правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".